

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. Sententia de Imagine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

V. Hoc autem, quod à Patre confertur Filio, à virtute ei intrinsecà conferri debet, defectu cuius Evæ ex costâ Adæ productio, non fuit generatio. Vox *Principium* hîc, prout nimirum conjungitur voci *Origo*, concursum denotat activum. Tandem per illas particulas *In similitudinem naturæ*, significatur, ut aliqui volunt, in generante & genito eandem esse debere naturam specificam, ob quam causam mûlum aiunt non esse, aut equi, aut afînæ filium. Alii tamen sufficere existimant participationem naturæ genericæ. Ad generationem verò requiritur, ut sit in naturâ cognoscente. Videatur sectio prima, Disp. secundæ de Generatione, ubi hæc omnia latius sunt explicata.

VI. Hinc oritur præfens difficultas; ex præfatâ enim generationis definitione sequi videtur, Spiritus Sancti productionem esse generationem, cum & viventis à vivente sit, & à principio conjuncto, Patris scilicet & Filii substantiâ, ac tandem eandem cum iis habeat naturam, sicque procedit etiam in similitudinem naturæ, nihil proinde ejus productioni deest ad perfectam generationem. Hæc difficultas mirum est quomodo, non recentiorum tantum, sed antiquorum etiam Theologorum torserit ingenium, eosque in varias, maximèque oppositas, ut in sequentibus constabit, distraherit sententias.

Theologi hæc in parte maxime divisi.

Volunt aliqui generari Filium, quia est ab uno principio.

Pater & Filius sunt unus spirator, duo spirantes.

Eiusdem proli duo patres esse negantur.

Solvitur prædicta sententia fundamentum.

SECTIO SECUNDA.

Referuntur quædam circa Verbi generationem Scholasticorum sententiæ.

I. PRIMA itaque sententia est, ideo generari Filium, quia est ab unico supposito, non verò generari Spiritum Sanctum quia procedit à duobus, idque, ut supra vidimus, ex vi suæ productionis postulat; quanvis enim Pater & Filius sint unus Spirator, quia per eandem spirationem activam, ut Disp. 52. sect. 3. ostendimus, ad ejus productionem concurrunt, sunt nihilominus duo spirantes: ita Richardus de S. Victore lib. 6. de Trin. cap. 8. & 17. S. Bonav. in 1. dist. 13. q. 3. Durandus, & alii: favet S. Thomas in 1. dist. 13. q. 1. art. 2. & alibi: videturque S. Augustini lib. 15. de Trin. cap. 26. & de triplici habitaculo cap. 6. ubi in appendice sic habet: *Quid interest inter nasci, quod ad Filium pertinet, & procedere, quod ad Spiritum Sanctum, excepto quod unus ab uno natus est, alter à duobus procedit.*

II. Fundamentum hujus sententiæ est: in creatis quippe videmus quando duo ad proli generationem concurrunt, eos diversimodè concurrere, per modum scilicet Patris & Matris, in quocunque demum hæc diversitas consistat, nec ejusdem proli duos esse posse Patres, ergo cum Spiritus Sanctus à duobus procedat, ipso facto illius productio non est generatio, nec is Filius; nulla siquidem est ratio, cur unius potius Filius sit, quam alterius: duorum autem, ut vidimus, esse Filium non potest.

III. Hæc sententia propter tantorum virorum auctoritatem absque dubio est probabilis: majorem tamen meo iudicio ab auctoritate firmitatem accipit, quam à ratione; fundamentum namque cui innititur, non videtur subsistere, imò solvit seipsum; ideo enim dicitur in creatis duos ejusdem proli non posse esse Patres, quia uterque diverso modo concurrat: si ergo duo possent eodem

modo concurrere, possent etiam duo ejusdem proli esse Patres: sed in divinis Pater & Filius eodem modo ad tertie Personæ productionem concurrunt, spirando scilicet, imò ut unus spirator: ergo quantum ad hanc rationem, nisi aliud addatur, nil obstat quo minus sit utriusque Filius, & ipsius processio generatio.

Nec etiam urget, quod in gratiam hujus sententiæ opponunt aliqui, Patrem nimirum hîc concurrere ut primum fontem divinitatis, cum primò producat Filium, ac demum unâ cum eo ad Spiritus Sancti productionem concurrat: hoc, inquam, non urget; sicut quamvis Adamus sit primus fons totius generis humani, si tamen ex una è filiabus aut neptibus prolem suscepisset, fuisset verè illius proli pater.

Secunda sententia affirmat, Filii processionem propterea esse generationem, quia hîc primò producit, nempe per intellectum; Spiritus Sanctus verò producit secundò, utpote cuius processio est per voluntatem: ita recentiores aliqui. Sed mira mihi videtur hæc sententia; & contra eam est, oppositum enim semper videmus in creatis, ubi non primæ tantum proli seu personæ, sed secundæ etiam ac tertie, & sequentium productio est generatio, & proles omnes dicuntur propriè Filii, qua de re nonnulla dicta sunt numero præcedente. Si autem posterioritas temporis non obstat conceptu generationis, multo minus obstat posterioritas rationis, aut etiam naturæ, sicubi inveniretur,

SECTIO TERTIA.

Sententia de imagine.

TERTIA sententia ideo Filii productionem vult esse generationem, non productionem Spiritus Sancti, quia licet juxta hujus sententiæ auctores utraque Persona ex vi suæ productionis accipiat naturam divinam, Filius tamen, eam accipit per intellectum, sicque ex vi suæ productionis procedit ut imago Patris, & peculiari modo ei similis: Spiritus Sanctus verò, quamvis eandem naturam divinam per suam productionem recipiat, cum nihilominus non per intellectum procedat, sed per voluntatem, peculiarem illam cum Patre & Filio similitudinem ex vi productionis non accipit, sed procedit formaliter per modum impulsûs, sicque non procedit ut imago sui principii, & consequenter non est Filius, nec ejus processio generatio: ita Bartholomæus Torrez 1. p. q. 27. art. 2. par. 4. Vasquez hîc, Disp. 113. Alarcon 1. p. tract. 5. Disp. 8. cap. penultimo: quæ etiam sententia à nonnullis tribuitur Cajetano, videturque communis Thomistarum.

Hanc opinionem fusiùs declaravi Disp. præcedente sect. 2. & 3. ejus tamen resolutionem huc remisi. Quamvis ergo summâ eam contentione à suis auctoribus defensam, & illustratam videam, nullâ tamen ratione illam amplectendam censeo; imò quò magis eam considero, eo minus præsentii illam difficultati satisfacere existimo.

Ratio est, ex hac quippe opinione sequitur Spiritus Sancti productionem esse generationem: si enim, ut hi affirmant, ex vi processionis accipiat naturam divinam, ipsius productio non minus erit generatio, quam productio Filii; definitio siquidem generationis, nempe *Origo viventis à vivente*

IV. Non obstat Patrem hîc concurrere ut primum fontem divinitatis.

V. Vult aliqui Filii productionem esse generationem, quia est prima.

I. Tertia sententia, de ratione imaginis.

Cur secundum aliquos Filium, non Spiritus Sanctus, procedat ut imago.

II. Prædicta opinio difficultati præfenti non satisfaci.

III. Sequitur Spiritus Sancti processio non esse generationem.

à vivente, ut à principio conjuncto, in similitudinem naturæ, ei verè & propriè conveniet, ut singulas particulas applicanti constabit.

IV. Dices, non procedit ut imago. *Spiritus S. Quis in hac sententiâ procedit ut imago.* Contrâ, secundùm hujus sententiæ auctores procedit ut imago Patris & Filii, ad hoc enim ut aliquid sit imago, aliud non requiritur, quàm ut procedat similis in naturâ principio, à quo producitur; nec enim ob aliud Filius in creatis est imago Patris, quàm quia per productionem similis ei evadit in naturâ, quam sibi à parente habet communicatam: si ergo Spiritus Sanctus ex vi processions accipiat Patris & Filii naturam, evadet iis formaliter in naturâ similis, critque eorum imago.

V. Respondent, non procedere ut imaginem, quia non producitur per intellectum, sicque non ut peculiariter representativus Patris & Filii, à quibus procedit. *Ita quis sit imago Patris, non est opus ut producat per intellectum.* Contrâ, ut quid sit propriè imago, nil opus ut producat per intellectum, Filius enim in creatis est secundum omnes verè & propriè imago sui Patris, à quo tamen per intellectum non producitur, sed ut sit illius imago, ut dixi, sufficit quod producatur similis parenti in naturâ.

VI. Quod ergo Spiritus Sanctus non procedat per intellectum, non obstat in eo rationi imaginis & Filii, si ex vi processions accipiat naturam, erit enim imago Physica sui principii, & tam perfectè, imò multò perfectius imago Patris & Filii, quàm proles in creatis est imago sui parentis, & consequenter tam erit illorum Filius, ejusque processio generatio: quod tamen salvâ fide dici non potest. *Spiritus S. erit in hac sententiâ imago physica Patris & Filii.*

VII. Licet verò Filius in divinis habeat ex vi processions peculiarem illam similitudinem intentionalem, non propterea est magis similis Patri similitudine essentiali, seu in naturâ, in quo præcipuè ratio imaginis consistit, similitudo etiam intentionalis, seu cognitio, est imago tantùm & similitudo metaphoricè, quatenus scilicet quemadmodum ex pictâ rei alicujus imagine, & lineamentis in tabellâ artificiosè ductis devenimus in rei illius cognitionem, ita cognitio intellectui eam formaliter representat. *Imago duplex, intentionalis & physica.* Hæc tamen representatio ut dixi, est metaphorica tantùm imago, cum in entitate, rei quam representat, maxime sit dissimilis, cognitio namque spiritualis alicui corporeum, positiva negativum, increata creatum representat, & e contra: hæc promde similitudo nihil ad conceptum generationis conducit. *Cognitio rei alicujus est tantum imago illius metaphorica.*

SECTIO QUARTA.

Refertur, & impugnatur opinio de fecunditate.

I. QUARTO itaque affirmant alii, Spiritum Sanctum idcirco non esse Filium, quia licet per productionem accipiat essentiam divinam, non tamen eam accipit fecundam, seu cum virtute producendi aliam Personam ad intra, quod nihilominus esse necessarium aiunt ad conceptum generationis, quæ requirit ut Persona producta procedat in similitudinem naturæ. *Volunt nonnulli Spiritum Sanctum non esse Filium, quia non habet fecunditatem.* Natura autem juxta Philosophum est principium motus & quietis, ejus in quo est. Aiunt itaque Spiritum Sanctum ex vi productionis procedere in similitudinem essentia, non tamen naturæ, eaque de causâ, inquirunt, ejus processio non est generatio, nec is

Filius: ita Richardus de S. Victore lib. 6. cap. 11. idem docere videtur S. Bonaventura in 1. dist. 31. art. 2. quaest. 2. quos sequitur P. Zuniga Disp. 2. dub. 20. memb. 9. & alii.

Hanc sententiam, quamvis acuta sit, & ingeniosa, ac quandam præ se ferre probabilitatis speciem primâ fronte videatur, re tamen bene pensâ nullo modo censco amplectendam. *II. Auctoritate respicitur sententiæ fecunditatis naturæ.* Et primò, si spectemus auctoritatem, quæ magni semper, in hac præsertim materiâ habita est, hæc opinio est contra communem, tum Græcorum, tum Latinorum Patrum sententiam; Græci siquidem, etsi secundæ Personæ negarent virtutem producendi Spiritum Sanctum, non tamen propterea eam negabant esse Filium, Latini etiam ex eo quòd Græci hanc virtutem in secundâ Personâ non esse assererent, contra eos non intulerunt unquam sequi non dari Filium in divinis: ergo nec hi nec illi censabant virtutem producendi aliam Personam, esse de conceptu Filii.

Imò Concilia & Patres Naturam & Essentiam promiscuè pro eodem accipiunt: sic in 5. Syn. generali, can. 1. dicitur: *Si quis non constituitur Patris & Filii & Spiritus Sancti unam naturam, sive essentiam, &c.* Item in Concil. Lateran. cap. Damnamus de Summâ Trin. sic habetur: *Qualitè trium Personarum est illa res, videlicet substantia, essentia, seu natura divina, &c.* Idem etiam definit 6. Synodus, traditurque à S. Augustino & aliis Patribus, quos affert P. Ruiz Disp. 20. sect. 5. & Disp. 22. sect. tertiâ.

Ex his ergo habetur Naturam juxta Concilia & Patres non significare virtutem productivam, hæc enim non est omnibus Personis communis, sicut secundum illos est natura. Deinde cum in hoc loquendi modo Concilia & Patres conspiciunt, ac Naturam & Essentiam semper sumant pro eodem, non est tutum ab iis hac in parte discedere: nam, ut rectè advertunt recentiores aliqui, si quis semel asserat Spiritum Sanctum non accipere naturam divinam nisi largè, alius licitum sibi existimabit asserere eundem non nisi largè accipere divinitatem. *III. Natura & Essentia pro eodem à Patribus & Conciliis sumuntur.* Hic ergo appositè veniunt verba Divi Augustini lib. 10. de Civit. cap. 23. *Philosophus liberum est, quibus voluerint uti verbis, nobis autem ad certam regulam loqui fas est.* Recentiores ergo aliqui, ut hoc incommodum evitent, aiunt Spiritum Sanctum ex vi processions accipere Naturam divinam, sicut Essentiam, utpote quæ nullo modo distinguuntur, ideo tamen non esse Filium, quia non eam accipit quoad omnem actum seu exercitium naturæ, quale est producere aliud suppositum; hoc enim, inquirunt, non minus est exercitium divinæ naturæ, quàm intelligere & velle. *IV. A Conciliis & Patribus in modo loquendi non recedendum.* Dicunt itaque Spiritum Sanctum esse Patri & Filio in Naturâ similem quoad rem habitam, non tamen quoad habendi modum.

Sed contra primò: si enim ex vi processions evadat Patri & Filio in naturâ similis, erit eorum Filius, definitio enim generationis, *V. Alii hanc sententiam defendunt modis.* Origo viventi &c. in similitudinem naturæ, ei perfectè conveniet, nec aliud ad conceptum generationis & Filii dicebant Philosophi esse necessarium. Deinde est etiam contra auctoritatem Patrum, tam Græcorum quàm Latinorum, qui, ut num. 2. vidimus, hujusmodi actum, seu exercitium ad rationem Filii, & generationis non requirebant. Tertio quia cum Filius, quamvis procedat potens producere, seu spirare, non

tamen

II. Auctoritate respicitur sententiæ fecunditatis naturæ.

III. Natura & Essentia pro eodem à Patribus & Conciliis sumuntur.

IV. A Conciliis & Patribus in modo loquendi non recedendum.

V. Alii hanc sententiam defendunt modis.

VI. Variè impugnatur hic respondendi modus.